

№ 26 (22715) 2023-рэ илъэс ГЪУБДЖ

МЭЗАЕМ и 14

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

тисайт WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Зэдэлэжьэныгьэм зырагъэушъомбгъу

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат зипэщэгьэ лІыкІо купыр Республикэу Башкортостан щы агъ. Башкортостан и Пащэу Радий Хабировым зы ок эхэм, лъэныкъуит у зэфыщытык і эхэм яхэхьоныгьэ и офыгьохэм атегущы і агьэх, зэдэлэжьэныгьэм епхыгьэ зэзэгьыныгьэм кІэтхагьэх ыкІи псэольэ заулэмэ ащыІагьэх.

Лыкю купым хэтыгьэх Адыгеим ыцІэкІэ сенаторхэу Александр Наролинымрэ Хъопсэрыкъо Муратрэ, АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу Шэуджэн Заур, компание купэу «Ромекс GROUP» зыфиюрэм и Президентэу Алексей Прокопенкэр.

Пстэуми апэу генерал-майорэу Минигали Шаймуратовым исаугъэт къэгъагъэхэр кІэлъыралъхьагъэх. Мы саугъэтыр я 112-рэ Башкирскэ кавалерийскэ дивизием икомдив ціэрыю, джащ фэдэу Хэгъэгум иухъумэкІо пстэуми афэгъэхьыгъ. Программэм хэтыгъэх ин-

дустриальнэ паркэу «Уфимский» зыфиюрэр, шъолъыр гъэюрышІэнымкІэ Гупчэр зэрагьэльэгъунхэр, Адыгеимрэ Башкортостанрэ язэдэлэжьэныгъэкІэ амалэу щыІэхэм атегущыІэнхэр, Іофшіэкіэшіумкіэ зэхъожьынхэр. Шъолъырхэм азыфагу илъ зэдэлэжьэныгъэм игъэпытэн мэхьанэшхо зэриІэр республикэхэм япашэхэм хагьэунэфыкІыгь.

«Непэрэ зэlукlэгъур зэрэзэхэтщагъэр лъэшэу гуапэ тщыхъугъ. Ащ фэдэ зэхахьэхэм мэхьанэшхо яІ тизэфыщытыкІэхэр нахьышІу хъунхэмкІэ,

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

ІэпыІэгъур ТЭУГЪОИ

Мэзаем и 6-м Тыркуем ыкІи Шам ошІэдэмышІзу чІыгур къызащэсысым тхьамык іэгьошхо къызфихьыгьэхэм тильэпкьэгьухэри бэу ахэтых.

Мы мафэхэм яхъулІэу зэрагъэунэфыгъэмкІэ, нэбгырэ мин 33-м ехъу хэкІодагъ, нэбгырэ шъэ пчъагъэмэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Унэ мин пчъагьэ зэхигьэуагь. Тыркуем ошІэлэмышіэ Іофхэмкіэ и Гъэіорышіапіэ чіыгусысынэу щыіагъэр атомнэ бомбэ 500-р къызэрэорэм фигъэдагъ.

Тыркуем и Президент къызэриІуагъэмкІэ, 1939-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу джы щыІэгъэ кІочІэ ин зиІэ чІыгусысыным фэдэ къыхэкІыгъэп. ЗэкІэмкІи псэупІэ 6500-рэ зэхигьэуагь. ТхьамыкІагьом къыздихьыгъэ гумэкІыгъохэм ядэгъэзыжьын пстэуми зыпэlуадзагъ. Зэрарышхо арихыгъ, псэупІэ зимыІэжьэу къэнагъэр бэдэд. Къэралыгъом фэлъэкІыщтыр ешіэ.

УФ-м и Президентэу Владимир Путиным Урысыем ошІэдэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ унашъо зэрэфишІыгъэм тетэу ІэпэІэсэныгъэ зыІэкІэлъ къэгъэнэжьакІохэр, техникэр ыкІи врачхэр тхьамыкІагьо хэфэгъэхэ Тыркуем ыкІи Шам ирайонхэм агъэкІуагъэхэу цІыф--естоІшк еІхны мех мех шхо къагъакІо.

Тилъэпкъэгъухэр Тыркуеми Шами бэу ащэпсэух. Гукъау нахь мышІэми, адыгэхэр бэу зыщыпсэурэ чІыпІэхэр чІыгусысыным къыхиубытагъэх. ХэкІодагъэхэмрэ зэрар зыхьыгъэхэмрэ афэгъэхьыгъэ къэбар гумэкіхэр ахэм къытіэкіагъахьэх.

ТыркуемкІэ нахь зэрар зэрихыгъэ къэлипшІым адыгэхэр жъугъэу зыщыпсэухэрэ чІыпІэхэу Кахраманмараш, Адана, Хьэтай, Газиентеп къахэфагьэх. Шам ылъэныкъокІэ — Алеппо, Идлиб, Латакия. Мыхэм адыгэ чылагьохэу къягьэтІысэкІыгьэхэми чыгусысыныр зэхашагъ.

Истамбыл щыщэу, псэолъэшІ у Шъынэхъо Мэмэт телефонкІэ тыдэгущыІагъ, къэбарэу щыІэр къедгъэІотагъ.

(Икlэух я 5-рэ нэкlуб. ит).

2 Мэздем и 14, 2023-рэ илъэс «Адыгэ макъ»

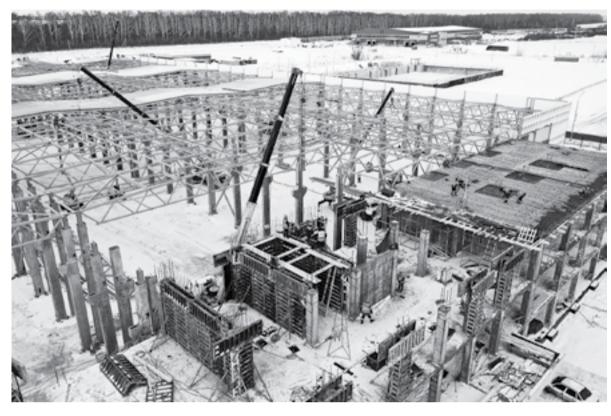
Зэдэлэжьэныгьэм зырагьэушьомбгьу

(ИкІэух).

товарэу зэ Іэк Іэдгьахьэрэр нахьыбэ шІыгъэнымкІэ, ащ дакіоу іофшіэнэу зэдэдгъэцэкіэщтым епхыгъэ амалык Іэхэри щы Іэ мэхъух. Непэ индустриальнэ паркэу «Уфимский» зыфиюрэм тыщывагь, ащ фэдэ чІыпІэхэм язэхэщэнкІэ опытэу ти і э хъугъэмк і э тыжъудэгощэным тыфэхьазыр, — къыlуагъ Радий Хабировым. — Башкортостан иэкономикэ псынкІ у хэхъоныгъэ ешІы. Адыгеим къик Іыгъэхэм ІофыгъуабэхэмкІэ тызэрадэлэжьэщтым, ІофшІэкІэшІоу бгъуитІумкІи тиІэ хъугъэхэмкІэ тызэхъожьыным тыфэхьазыр. ЗекІоным, мэкъу-мэщым, культурэм альэныкьокІэ гъэшІэгъонэу а зэдэлэжьэныгьэр зэхэтщэн тлъэкlыщт».

Адыгеим и Ліышъхьэ къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, шъолъыритіумэ бэ зэфэдэу ахэлъыр, лъэныкъуабэхэмкіэ шіуагъэ къэзытыщт зэдэгущыіэгъу зэдыряіэным иамали ащ къеты.

«Непи къэтюн тлъэкыщт тизэфыщытык Іэхэр нахьыш Іу, нахь пытэ зэрэхъухэрэр. Башкортостан дытиІэ блэгъэныгъэ зэфыщытык Іэхэмрэ зэдэлэжьэныгьэмрэ тэгьэльап Іэх. Тызэгьусэу Іоф зэдэтшІэнымкІэ амалышхохэр зэрэщы Іэхэр тинэрылъэгъу. Адыгеим проект иниту щызэшІотэхы. Пстэуми апэу ар гъэпсэфыпІэу «Лэгьонакъэ» зыфи Горэр ары. Республикэм зекІоным ылъэныкъокІэ ихахъохэр хэпшІыкІэу нахьыбэ хъунхэм иамал ащ къытыщт. 2025-рэ ильэсым ехьулІэу псэуальэм иапэрэ чэзыу тыухынэу ары. ЯтІонэрэ проектышхор зэпхыгъэр индустриальнэ паркым ишІын. Арышъ, непэ паркэу «Уфимскэм» тыкъызэрэкlyaгъэм, шъуиопыт зыщыдгъэгъуазэ зэрэтшюигъом мэхьэнэ гъэнэфагьэ яІэу щыт», — къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

Шъолъыритіумэ амалэу яіэхэр зэдагъэфедэхэмэ, республикитіуми яэкономикэ нахь зыкъызэриіэтыщтыр, ціыфхэм ящыіакіи нахьышіу зэрэхъущтыр Адыгеим и Ліышъхьэ къыхитъэшыгъ

Ащ нэужым игъэкІотыгъэ зэlукlэу рекlокlыгъэм хэлэжьагьэх республикэу Башкортостан и Правительствэ хэтхэр, бизнесым илІыкІохэр. КъызэраІуагъэмкІэ, экономикэм, культурэм, зекІоным алъэныкъокІэ 2019-рэ илъэсым зэдашІыгъэгъэ зэзэгъыныгъэхэр гъэцэк агъэ зэрэхъущтхэм инэшанэхэр нэрылъэгъух. ГущыІэм пае, лъэхъанэу ащ ыуж тешІагъэм къыкІоцІ Адыгеим ибизнес илІыкІохэр я V-рэ юбилейнэ дунэе форумэу хэгъэгубэмэ ябизнес цІыкІурэ ягурытрэ япхыгъэм хэлэжьэгьагьэх. Адыгеим имузыкантхэр патриотическэ орэдым и Урысые фестивалэу «Время Героев» зыфиlорэм щыlагьэх. Ар Уфа щыкlогьагь. Ащ нэмыкlэу кlэлэцlыкlухэм языгьэпсэфынрэ япсауныгьэ игьэпытэнрэ альэныкьокlэ шъольыритlумэ азыфагу илъыщт зэдэлэжьэныгьэм фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм кlэтхагьэх.

Сатыу-экономикэ зэпхыныгьэхэм адиштэу Адыгеим гьомылэпхъэ льэпкъ зэфэшъхьафхэр Башкирием ІэкІегъахьэх. Ахэм ахэхьэх адыгэ къуаеу цІэрыю хъугъэр, гьэщым хэшІыкІыгъэхэр, кІэлэцІыкІухэм апае пхъэшъхьэ-мышъхьэхэмрэ хэтэрыкІхэмрэ ахэшІыкІыгъэ шхыныгъохэр, адыгэ щыгъур. Республикэу Башкортостан нахыбэрэмкІэ Адыгеим производственнэ-техническэ мэхьанэ зиІэ товархэр ары къыІэкІигъахьэхэрэр: дизельнэ гъэстыныпхъэр, бензиныр.

Товарэу зэlэкlагъахьэрэр нахьыбэ шІыгъэным анаІэ зэрэтырагъэтыщтыр, щыІэныгъэм илъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ язэпхыныгъэхэм зызэрарагъэушъомбгъущтыр бгъуитІуми къыхагъэщыгъ. Ащ пае Адыгеим и ЛІышъхьэрэ Башкортостан и Пащэрэ сатыу-экономикэ, научнэ-техническэ ыкІи социальнэ-культурнэ зэдэлэжьэныгъэу республикитІумэ азыфагу илъыщтым фэгъэхьыгъэ Зэзэгъыныгъэм кІэтхэжьыгъэх. Ащ къыделъытэх инвестиционнэ ІофшІэнымкІи Іофтхьабзэу зэшІуахыщтхэр, мэкъу-мэщым, промышленностым, унэ-коммунальнэ хъызмэтым, зекІоным, гъэсэныгъэм, культурэм, спортым, ныбжьыкІэ ыкІи лъэпкъ политикэм алъэныкъокІэ, къэбар жъугъэм иамалхэмкіэ, информатизациемкіэ, научнэ ушэтынхэмкіэ, инновациехэмкіэ ыкіи нэмыкіхэмкіэ зэшіуахыщтхэр.

«Джырэ лъэхъаным юфхэм язытет зыфэдэ хъугъэм укъыпкъырыкІын фае, лъэныкъо зэфэшъхьафхэмк Іэ цыхьэш Іэгъу гъусэгъухэм талъымыхъумэ хъущтэп. Ахэр гуманитар, социальнэ, экономикэ ыкІи культурнэ лъэныкъохэм япхыгъэнхэ фае. Хэгъэгубэмэ акІыб къытфагъэзагъ, тэр-тэрэу амалыкІэхэр къэтэгьотых ыкІи республикэм имызакъоу, нэмык хэми тызэрадэлэжьэщтым илъэныкъо зэфэшъхьафхэр къыдэтлъытэнхэ фаеу мэхъу. Адыгеими, тэри унаІэ зытебдзэн плъэкІыщт опытышіу тиіэ хъугъэ. Нахьыбэрэ тызэхэхьан, зым зыр нахь зэрэдэ Іэпы Іэщтым тына Іэ тедгъэтын фае. Мы зэlукlэгъум республикит Іумэ, тиц Іыфхэм азыфагу илъ зэфыщытык Іэхэр зэригъэпытэщтхэм тицыхьэ тель», — къыlуагъ Радий Хабировым журналистхэм гущыІэгъу зафэхъум.

«БэшІагьэ тизэфыщытыкІэхэр щы і зыхъугъэхэр. Тапэк і Башкортостан илІыкІохэр Адыгеим ригъэблагъэхэу къыхэк Іыгъ, зэдэлэжьэныгъэм илъэныкъохэм татегущы Ізу хъугъэ. Непэ зичэзыу лъэбэкъухэр итхъухьагъэх. Культурэм къыщыублагъэу экономикэм нэсыжьэу бэ зэпэблагьэу тиІэр. Блэгьэныгьэ-зэпхыныгъэу, сатыу-экономикэ зэфыщытык І эу ти І эхэм, бизнесым ылъэныкъок Іэ, культурэм, гъэсэныгъэм япхыгъэ опытэу ти Іэ хъугъэм такъыпкъырык Іызэ, тишъолъырит Іумэ ясоциальнээкономикэ хэхъоныгъэ к юч laкІэ зэрэхэтлъхьащтым сицыхьэ тель», — къыlуагъ AP-м и Лышъхьэ.

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу

Амал пэрытхэм якъыхэхын

КъыдэгъэкІыжыным ылъэныкъокІэ ыкІи индустриальнэ паркхэм яlофшlакІэкІэ амал пэрытхэр гъэфедэгъэнхэм пае AP-м и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат Башкортостанрэ Татарстанрэ шlагъэу яlэр зэригъэлъэгъугъ.

Республикэу Башкортостан зэкіом, индустриальнэ паркэу «Уфимский» зыфаюрэм ипроизводственнэ псэуальэхэр къыплъыхьагъэх. Башкортостан ипащэу Радий Хабировым промышленностым изегъэушъомбгъункіэ, индустриальнэ шъолъырхэм ягъэпсынкіэ республикэм опытэу иіэр къафиютагъ. Джащ фэдэу лъэныкъохэр республикитіумэ ясатыу-экономикэ зэдэлэжьэныгъэ

зэрэлъагъэкІотэщт шІыкІэм тегущыІагъэх.

товархэр нахьыбэу зэlэкlагъэхьанхэмкlэ ищыкlэгъэ амалхэр зетхьанхэ тимурад. Ахэм анаlэ къызытырадзэщтыри, тэ тшlогъэшlэгъоныщтыри къэдгъотыщтых», — къыlyaгъ Радий Хабировым.

Индустриальнэ паркэу «Амкодор» зыфиlоу лэжьыгъэр зыукъэбзырэ оборудованиер къыдэзыгъэкlырэм иlофшlэн зэрэзэхищэрэм нэlуасэ зыфашlынэу Республикэу Башкор-

тостан ипрезидент игъо къафилъэгъугъ. Адыгеим иліыкіо куп паркэу «Уфимскэм» ирезидентхэм якъэгъэлъэгъони щыіагъ, индустриальнэ паркым ипроизводственнэ комплексэу квадрат метрэ мин 20 хъоу 2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм къызэјуахыгъэм амалэу ијэхэм зыщагъэгъозагъ.

«Промышленностым изегъэушъомбгъункlэ, непэ тыздэщыlэгъэ промышленнэ паркхэм язэхэщэнкіэ Башкортостан Іофшіэкіэ амалэу иіэр зэдгъашіэ тшіоигъу. Шъолъырым фызэшіокіыгъэр огъэшіагъо. Тиреспублики а гъогу дэдэм рэкіо. Промпаркым изэхэщэнкіэ Тэхъутэмыкъое районым Іофышхо щытшіагъ. Башкортостан иопыт тыхэмыукъонымкіэ ишіуагъэ къэкіонэу, промпаркым итіупщынкіэ Іофхэр нахьышіоу зэхэщэгъэнхэм фэіорышіэнэу сэгугъэ», — къыіуагъ Къумпіыл Мурат.

Шъугу къэтэгъэкіыжьы промышленнэ паркым игъэпсын проект шъхьаlэхэм зэращыщыр, ар загъэцакіэкіэ республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэ зэришіыщтыр, іофшіэпіэ чіыпіэ мини 10 фэдиз щыіэ зэрэхъущтыр.

Джыдэдэм проектым ипхырыщын ыуж итых, ищыкlэгъэ инфраструктурэр агъэпсы. Ащ дакlоу резидент хъун зылъэкlыщтхэми loф адашlэ. Промышленнэ паркэу агъэпсырэм иапэрэ резидентэу хъущтыр SFT Group зыфиlорэр ары. Инвесторым гофроупаковкэхэр къыдэзыгъэкlыщт завод промышленнэ паркым щигъэпсын имурад.

Татарстан ииндустриальнэ парк

Промышленностым ихэхъоныгъэкlэ ыкlи индустриальнэ шъолъырхэр Татарстан щызэхэщэгъэнхэмкlэ Іофшlэкlэшlу амалэу яlэ хъугъэр Камскэ индустриальнэ паркэу «Мастер» зыфиlорэмрэ хэушъхьафыкlыгъэ экономикэ шъолъырэу «Алабуга» зыцlэмрэ АР-м и Лышъ-

хьэ зипэщэ купым ащызэригьэшlагь.

Паркэу «Мастер» зыфиlорэм ипашэхэм къаІотагъ промышленне чыпым изехесф нешехесь менлым гъэу ыкІи фэІо-фашіэу ахэм зэшІуахыщтхэм афэгьэхьыгьэу. Оборудованием игъэфедэнкіэ, производствэм и юфш эн ыублэнымкІэ анахьэу анаІэ зытырадзэгъэ лъэныкъохэмкІэ лІыкІохэм упчІэхэр аратыгьэх. ЗэрэхагъэунэфыкІыгъэмкІэ, Камскэ индустриальнэ паркэу «Мастер» зыфигорэр Урысыем ииндустриальнэ паркхэу анахь гъэеілые медехыішые дехни еспесх ащыщ. Ащ производствэм епхыгъэ ыкІи офис зэфэшъхьафхэр бэджэндэу аретых, инфраструктурэу ищык агъэр зэк э ахэм ахэт. Анахь лъэшэу ІофшІэнымкІэ гъэхъагъэхэр зыщашіыхэрэр машинэшіыныр ары. Лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афытегьэпсыхьэгьэ предприятиехэми Іоф ашІэ.

Адыгеим иліыкіохэр резидент заулэхэм адэжь щыіагъэх, зэкіэми паркым чіыпіэу ыубытырэм іоф щашіэ. Адыгеими ынаіэ зытыригъэтырэр промышленнэ шъолъырхэр зэхэщэгьэнхэмкіэ мыщ щагъэфедэрэ амалхэм афэдэхэр республикэм щагъэфедэнхэр ары. Джащ пае АР-м и Ліышъхьэ къыхигъэщыгъ промышленнэ паркхэр дэгъоу къызщызфагъэфедэрэ шъолъырхэм яіофшіакіэ икъоу зыщыгъэгъозэгъэным мэхьанэшхо зэриіэр.

ХэушъхьафыкІыгъэ экономикэ шъолъырэу «Алабуга» зыфиюрэм зегъэушъомбгъугъэнымкІэ Татарстан ІофшІэныр зэрэщызэхэщагъэм Адыгеим илІыкІохэми анаІэ тырадзагъ. НепэкІэ мы шъолъырым производствэ 30-м ехъу къыхеубытэ, ІофшІэпІэ чыпІэхэр мини 10,5-рэ фэдиз мэхъух. Адыгеими ащ фэдэ гухэлъхэр иІэх. АР-м и Тэхъутэмыкъое район щызэхащэрэ промышленнэ паркым ишІогъэшхо къэкІощт республикэм

иэкономикэ тапэкіи хэхъоныгъэ ышіынымкіэ, іофшіэпіэ чіыпіэу мини 10 фэдиз щыіэ хъущт.

«Татарстанэу инвестиционнэ инфраструктурэ дэгъу зиІэм тшюгъэшюгъонэу июфшюн зэрэзэхэщагъэм нэ уасэ зыфэтшІыгь. ХэушъхьафыкІыгьэ экономикэ шъолъырэу «Алабуга» зыфиюрэм чанэу хэхьоныгьэ ешІы. Адыгеим апэрэ промышленнэ паркым изэхэщэнкІэ проектым игъэцэкІэн зэрэригъэжьагъэм къыхэк ю индустриальнэ паркхэм язэхэщэнкІэ ыкІи промышленностым ихэхъоныгъэкІэ гъэхъагъэ зыхэлъ ІофшІэнхэм икъоу защыдгъэгьозэным тэркІэ мэхьэнэ гъэнэфагьэ иІ», — къыlуагъ АР-м и Лышъхьэ.

Адыгеимрэ Татарстанрэ япащэхэм язэlукlэ, Адыгэ Республикэм илlыкlохэмрэ Татарстан иправительствэрэ яигъэкlотыгъэ зэхэсыгъо зэхащэнэу джыри агъэнафэ.

AP-м и ЛІышъхьэ ипресс-къулыкъу

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 20-рэ зэхэсыгъо 2023-рэ илъэсым мэзаем и 16-м зэІуагъакІэ.

Іофыгъохэу зытегущыІэщтхэм мы къыкІэлъыкІохэрэр ахагъэхьагъэх: законопроектэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсыным ехьылІагъ» зыфиІорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэ-

хьыгъ» зыфиlорэм ятlонэрэу хэплъэгъэныр; законопроектхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Административнэ комиссиехэм яхьылlагъ» зыфиlорэм ия 7-рэ статья иа 1-рэ lахь ия 6-рэ пункт кlуачlэ имы- lэжьэу лъытэгъэным фэгъэхьыгъ» зыфиlорэм, Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм муниципальнэ къулыкъумкlэ иlэнатlэхэм я Реестрэ ехьылlагъ», «Адыгэ Республикэм 2023-рэ илъэсымкlэ ыкlи 2024 — 2025-рэ илъэсхэмкlэ иреспубликэ бюджет ехьылlагъ», «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо мылъку игъэзекlон ехьылlагъ», «Адыгэ Республикэм чlыпlэ планированиемкlэ исхемэ ипроект игъэхьа-

зырын ыкіи ащ зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм яхьыліагъ» зыфиіохэрэм апэрэу ахэплъэгъэныр ыкіи нэмыкі іофыгъохэр.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэхэсыгъо Къэралыгъо филармонием сыхьатыр 10-м щаублэщт. ЧІыпІзу зэкІолІэщтхэр: къ. Мыекъуалэ, ур. Пионерскэр, 300.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу, аграрнэ политикэмкіэ ыкіи чіыгум епхыгъэ зэфыщытыкіэхэмкіэ икомитет итхьаматэу Э. К. ЦЭЙ

ЕкІолІапІэ яІэн фае

Бэрэ тызэжэгьэ осыр къытфэкІуагь. Гъогухэр техникэм етГупщыгьэу етхъух нахь мышГэми, пыдзэфэ пытэхэр зэрахьылГэрэ чГыпГэхэм ащыщхэм уякГолГэн плъэкГырэп. Ащ пае шъолъыр операторым хэкГыр дэзыщырэ транспортым изекГон зэхъокГыныгьэхэр фишГыгъэх.

— Ом зызэрэзэблихъурэм диштэу хэкlыр зэрэдэтщырэ графикыр зэтхъокlын фаеу мэхъу. Тиспециалистхэмрэ район ыкlи къэлэ администрациехэм

ялык юхэмрэ зэпхыныгъэ зэдыря юдыфхэм пыдзэфэ пытэхэр къызэрахьыл орэ чып ор екюл апы зимы ору адытэгь орогу «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шъолъыр къутамэ ипащэу Алыбэрд Налбый.

Шъолъыр операторым шъугу къегъэкlыжьы, пыдзафэхэр игъом дащынхэм фэшl ахэр зыщыратэкъущтхэ чlыпlэхэм екloлlaпlэ яlэн фае.

ООО-у «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шъольыр къутамэ ипресс-къулыкъу.

Лъэпкъ гумэкІыр пхырыщыгъэу

Республикэм ирайонхэм ялІыкІо 400 фэдиз, Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм, Къэрэщэе-Шэрджэсым, Темыр Осетием, Абхъазым, Краснодар ыкІи Ставрополь крайхэм къарыкІыгъэ хьакІэхэр ащ къекІолІагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу КъумпІыл Мурат зэфэсым хэлэжьагь. Джащ фэдэу къырагъэблэгъагъэхэм ащыщых АР-м икъэралыгьо упчІэжьэгьоу ТхьакІущынэ Аслъан, Урысыем ІофшІэнымкІэ и Ліыхъужъэу, тхакіоу Мэщбэшіэ Исхьакъ, Дунэе Адыгэ Хасэм итхьаматэу Сэхъурэкъо Хьаути, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Цэй Эдуард, муниципальнэ псэупІэхэм япащэхэр, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, диндэлэжьапІэхэм, лъэпкъ-культурнэ объединениехэм ялыкохэр, шІэныгъэлэжьхэр, общественнэ ІофышІэхэр.

Адыгеим иІэпэІасэхэм яІэпэщысэхэм якъэгъэлъэгъон Къэралыгъо филармониеу зэхахьэр зыщыкІуагьэм къыщызэІуахыгьагь, къекІолІэгьэ пстэури ягуапэу ащ еплъыгъэх, егъэжьэпІэ дахэу ар хъугъэ.

Зэфэсым и офш эн и пэублэ Тыркуемрэ Шамрэ чІыгур защэсысым хэкІодагьэхэм, ахэм адыгэхэр бэу ахэтых, зы такъикърэ афэшъыгъуагъэх. Адыгэ Хасэмрэ Адыгеим ыкІи Краснодар краим ащыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапІэрэ къин хэфагъэхэм ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэнымкІэ счет къызэрэзэІуахыгъэр ыкІи ащ апэрэ чэщ-зымафэм сомэ мин 600 къызэрихьэгъахэр Адыгэ Хасэм итхьаматэу Лымыщэкъо Рэмэзан къыІуагъ. Врачхэм я Хасэ, общественнэ объединениехэмрэ организациехэмрэ джащ фэдэу афэлъэкІыщтыр ашІэ.

Зэфэсым хэлажьэхэрэм закъыфигъазэзэ КъумпІыл Мурат рэзэныгъэ гущыІэхэр апигъохыгъэх Адыгэ Хасэм хэтхэм республикэмкІи, къэралыгъомкІи хэмкіэ Іэпыіэгъу зэрэхъухэрэм пае.

«БлэкІыгъэ илъэсыр тихэгъэгукІэ къэгъэзэп іэ шъыпкъэу щытыгъ, ащ дак іоу тэркІэ мэхьанэшхо зиІэ мафэри — республикэм ия 100-рэ илъэси — хэдгьэунэфыкІыгъ. Къиныгъоу щыІагъэхэм ямыльытыгьэу, гьэхьэгьэшхохэр иІэу Адыгеир илІэшІэгъу мэфэкІ къекІолІагъ», къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

Хэгъэгум и Президентэу Владимир Путиным зэкъош республикэхэм яя 100рэ илъэс фэгъэхьыгъэ мэфэк Іофтхьабзэм Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым арысхэм щафэгушІозэ, общественнэ организациехэм зэгъунэгъушІу зэфыщытыкІэхэм ягъэпытэнкІэ мэхьанэу иІэм къызэрэкІигъэтхъыгъагъэр агу къыгъэкІыжьыгъ.

Социальнэ зыпкъитыныгъэмрэ общественнэ зэгурыюныгьэмрэ, льэпкъ зыкыныгъэм ягъэпытэн анахь шъхьа ву къыхагъэщыгъэхэм ащыщых. «Адыгэ Хасэр культурэхэр зэрэгъэбаижьынхэ ык Іи хабзэм гуры юнхэ зэрэфаем къыпкъырыкІызэ, ащ фэдэ Іофыр бэшІагьэ ишъыпкъэу зигъэцак Іэрэр. Джащ фэдэу адыгэ культурэм икъэухъумэнрэ ихэхъоныгъэрэ япхыгъэ Іофыгъохэр шІуагъэ къытэу зыщызэш lyaхырэ чlыпlэу ар щыт», къыхигъэщыгъ КъумпІыл Мурат.

Ащ дакІоу Адыгеим и ЛІышъхьэ игугъу къышІыгъ хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операциер зыщык Іорэм ащагъэхэм, ахэм яунагьохэм, къэралыгьом къыхэхьажьыгьэ шъолъырхэм ІэпыІэгьу ягьэгьотыгъэнымкІэ общественнэ движением ишІуагьэу къыгьакІорэм.

Тыркуемрэ Шамрэ къащыхъугъэ тхьамыкlагъом ыкlи ащ къыздихьыгъэхэм ядэгъэзыжьын Урысыем и Президент иунашъок і эралыгьом испециалистхэр зэрэхэлажьэхэрэм къытегущы Іэзэ Адыгеим ипащэ тиреспубликэ исхэу тхьамы-

Адыгабзэм икъызэтегъэнэнкІэ ыкІи хэхъоныгъэ егъэшІыгъэнымкІэ, лъэпкъ культурэмрэ тарихъымрэ ныбжьык Іэхэр афэщагъэ шІыгъэнхэмкІэ къэралыгъо хэбзэ къулыкъухэмрэ Адыгэ Хасэмрэ язэдэлэжьэныгъэ нахь гъэлъэшыгъэн зэрэфаем Лышъхьэм къыкІигъэтхъыгъ.

рэзэныгъэ гущы эхэр афигъэзагъэх. гъахэр ащ къы уагъ. Проектнэ офисым иІофшІэн нахь игъэкІотыгъэу нахь кІасэу къытегущы агъ гуманитар ушэтынхэмк э институтым ипащэу Лы ужъу Адам.

Аужырэ илъэсищым Адыгэ Хасэм зэшІуихыгъэ ІофшІэныр къызэфихьысыжьыгь ащ итхьаматэу Ліымыщэкъо Рэмэзан. Сыд фэдэрэ уахъти зэрэщы-

Ащ дыкІыгъоу республикэ пащэм къы-Іуагь шІэныгьэм, гьэсэныгьэм, культурэм алъэныкъокІэ шІагьэу щыІэхэм яшІуагьэкІэ адыгабзэр зэзыгъашІэхэрэм япчъагъэ зэрэхахъорэр. КІэлэцІыкІу ІыгьыпІэхэм ар нэбгырэ мини 7-м нахыыбэмэ, еджапІэхэм – 29,5-рэ фэдизмэ ащызэрагъашІэ, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ахэр ащыщых.

Джыри 2020-рэ илъэсым адыгабзэмкІэ зэреджэхэрэ тхыльэу я 10 - 11-рэ классхэм ателъытагъэр егъэджэн литературэм ифедеральнэ тхылъхэм ахэхьагъ, илъэситіукіэ узэкіэіэбэжьмэ Адыгеир ахэхьагь Урысыем щыпсэурэ лъэпкъхэм абзэхэм якъэгъэнэжьынрэ мехтэноногь Фондым ипроектхем язэнэкъокъу щытекІуагъэхэм. Грантэу къахьыгъэмкІэ АКъУ-м, АР-м гуманитар ушэтынхэмкІэ иинститутэу КІэращэм ыцІэ зыхьырэм мшІэныгьэлэжьхэм, гьэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ Министерствэм ыкІи кІэлэегъаджэхэм зэхагъэуцуагъэх а 1 – 9-рэ классхэм апае адыгабзэмкІэ зэреджэщтхэ тхылъхэр. Ахэри федеральнэхэм ахэхьагъэх.

ЛІышъхьэр шъхьафэу къыщыуцугъ адыгабзэм лъэныкъо пстэури къыхиубытэу изэгъэшІэнрэ икъызэтегьэнэнрэ зэшІохыгъэнымкІэ Проектнэ офисым иІофшІэн. Гуманитар ушэтынхэмкІэ институтым ар 2019-рэ илъэсым къыщызэІуахыгь. Бзэм изэгьэшІэнкІэ курсхэм, егъэджэн программэхэм, лъэпкъыбзэхэмкІэ лагерьхэм яшІуагьэ къызэрэльэгьотыгьэу, ар зытегьэпсыхьэгьагьэр адыгабзэм, адыгэ культурэм якъызэтегьэнэн, яхэхъоныгъ, тилъэпкъэгъухэм ІэпыІэгъу ягьэгьотыгьэныр, льэпкьхэм языкіыныгь, тиІэпэІасэхэм адэІэпыІэгьэныр, шъолъыр ыкІи федеральнэ Іофтхьабзэхэм ахэлэжьэгъэныр. Илъэсищым щыщэу тІур пандемием ыпкъ къикІыкІэ зэрэхьылъагъэхэр Лымыщэкъом къыхигъэщыгъ, ау агьэнэфэгьэ Іофыгьохэр агьэцэкІэным пылъыгъэх, зэшІуахыгъэри макІэп. Ау джыри шІэгъэн фаехэр зэрэшыІэхэр тилъэпкъэгъу пстэуми ашІэ, анахьэу ахэр зыфэгъэхьыгъэхэр бзэм изэгъэшІэн ыкІи мыщкІэ тилъэпкъ зэхашІэ къэгъэущыгъэныр ары. ГүмэкІыгъохэмкІэ хэкІыпІэу алъэгъухэрэр къекІолІагъэхэм ащыщхэм къыраІотыкІыгьэх.

Адыгэ Хасэм Іофэу ышІагъэмкІи яеплъыкІэхэр зэфэсым шъхьэихыгъэ къыщашІыгьэх, ащ иІофшІэн уигьэрэзэнэу зэрэщытыгъэр хагъэунэфыкІыгъ.

Нэужым Советым хэхьащтхэм ацІэ къыраlуагъ, ахэр хадзыгъэх, Советэу зэхащэгъакІэм Адыгэ Хасэм къэблэгъэрэ илъэсищым итхьамэтэнэу Лымыщэкъо Рэмэзан хидзыжьыгь.

Адыгабзэм изэгъэшІэнкІэ, тилъэпкъэгъухэм сабыеу къафэхъурэм ипчъагъэ хэгъэхъогъэнымкІэ джыри Іофыгъуабэ къызэрэуцурэм елъытыгъэу унашъохэри зэфэсым щаштагьэх, ахэр нахь игъэкloтыгъэу тикъыкІэлъыкІорэ къыдэкІыгъохэм ащыщ къыщыттыщтых.

ІэпыІэгъур тэугъои

(ИкІэух).

Ащ къызэрэтиІуагьэмкІэ, чІыгур зыщысысыгьэ чІыпІэхэм адыгэ къоджэ 20 фэдиз къахиубытагъ. Мы мафэхэм яхъулІэу нэбгырэ 50 фэдиз хэкІодагъэу къалъытагъ, процент 70-м нэсэу унэхэр зэхикъутагъэх. Адыгэ хасэхэр зэкІэ зэкъоуцохи, хэкІыпІэхэм алъыхъунхэу фежьагьэх. Анахьэу гьомылапхъэхэр, щыгъын фабэхэр, унэхэр къэзыгъэфэбэрэ генераторхэм язэгъэгъотын ыуж итыгъэх. Анахь Іофыгъо шъхьаІэу къэуцугъэр джыдэдэм зычІэсыщтхэ псэупІэхэр цІыфхэм ягъэгъотыгъэныр ары. Ащ пае къуаджэхэм адэт унэ нэкІхэм, общежитиехэм, хьакІэщхэм псэупІэ зимы-Ізу къзнагъзхэр ачагъзтысхьзх. Къэралыгъом ипашэ цІыфхэр ыгъэгугъагъэх илъэсым къыкІоцІ унэхэр афашІыжьынхэу. Хасэхэр зэкІэ аІэ зэкІэдзагъэу зэкъоуцуагъэхэу зэдэлажьэх, хэкІыпІэхэм алъэхъух.

АР-м и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат тхьамыкІагъом хэфагъэхэм зафигъэзагъ. ЯщыкІэгъэ ІэпыІэгъур хэгъэгуитІуми зэрарагъэгъотыщтыр къыІуагъ ыкІи тиреспубликэ ыцІэкІэ хэкІодагъэхэм яунагъохэм афэтхьаусыхагъ.

Зэрар зыхыыгьэхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэным фэшІ Адыгэ Хасэми, Адыгеим ыкІи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапІи счетхэр къызэІуахыгъэх. Ахъщэр зэкІэ зэхаугъоещт ыкІи Адыгеим щыпсэухэрэм ацІэкІэ тильэпкъэгъоу ІэкІыбым исхэм афагъэхьыщт.

Республикэм ипащэ мы ІофшІэным мэхьанэшхо ратынэу, амалэу яІэмкІэ финанс Іэпы-Іэгъу къафэхъун зылъэкІыщтхэм къэбарыр алъагъэlэсынэу пшъэрылъ къафишlыгъ.

— Мы тхьамык Іэгьошхоу къэхьугьэм ымыгьэгумэк Іырэ ц Іыф Адыгеим зэримысым сицыхьэтель. Бэхэр Іэпы Іэгьу афэхьунхэу фаех, арышь а Іофш Іэнырш Іуагьэ къытэу зэхэщэгьэн фае, къы Іуагь Къумп Іыл Мурат.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу Ліымыщэкъо Рэмэзан къызэријуагъэмкіэ, Тыркуем ыкіи Шам къащыхъугъэ тхьамыкіагъом зэрар къызфихьыгъэхэм Іэпыіэгъу афэхъунхэм фэші «Адыгэ Хасэм» счет къызэјуихыгъэу ахъщэ Іэпыіэгъур еугъои.

нахь ящык laгъэу ары къызэрэта lyaгъэр. Ащ къыхэк lэу ахъщэм икъэугъоин блэк lыгъэ бэрэскэшхом тыублагъэ, мы тхьамафэм ар лъыдгъэк loтэщт. Къэтыугъоирэм ибагъэ елъытыгъэу ар lэпы lэгъу зищык laгъэхэм алъыдгъэ lэсыщт, — къы lyaгъ Лымыщэкъо Рэмэзан.

— Бэрэскэшхом нэс ахъщэр джыри къэтыугъоищт, счетым къихьагъэри, нэмыкізу ціыфхэм къатыгъэхэри зэхэтыугъоенхэшъ, іэкіыбым щыіэ тичіыпіэгъухэу іэпыіэгъу зищыкіагъэхэм афэдгъэхьыщт, — къыіуагъ Къэрдэнэ Аскэрбый.

ШІушіэ Іэпыіэгъум чанэу хэлажьэх Адыгеим иволонтерхэр, ар шіукіэ афэплъэгъунэу щыт. Илъэситіу хъугъэу шіушіэным пылъ тучан зыгъэлэжьэрэ Пэнэшъу Саидэ. Ащ къызэрэти- Іуагъэмкіэ, Шам щыщ ныбжыкіэхэм якультурнэ гупчэу Краснодар щыіэм ипащэу Аласми Ахмад закъыфигъэзагъ Іэпыіэгъу ящыкіагъэу.

— ПсэупІэ ямыІэу бэ къэнагъэр. Ахэр анахьэу къызкІэльэ-Іугьэхэр піэтехьо ыкіи щыгьын фабэхэр ары. Мыекъуапэ иурамэу Жуковскэм ыцІэ зыхьырэм тет унэу 38-м пункт къыщызэІуахыгъэу ащ шІушІэ Іэпы Іэгъур къыращал Іэ. Къыхэзгъэщы сшюигъу зэкіэ республикэм ирайонхэр мыщ чанэу къызэрэхэлажьэхэрэр, анахьэу Шэуджэн районыр, къуаджэхэу Еджэркъуае ык Іи Фэдз. Тэхъутэмыкъое районым къыщаугьоигьэр занкІэу Краснодар ащэ. Псы, медицинэ Іэмэпсымэхэр, щыгъын ыкІи техъо фабэхэр, гъомылэпхъэ зэфэшъхьафхэр кІэлэцІыкІу шхыныгьохэр, нэмыкІхэри бэу къыращалІэх. Станицэу Ханскэм дэт тучанэу «Фабрика Солнца» зыфиюрэм ипащэ дэгъэ бэшэрэб 600 ыкІи тхьацухэкІ къэмлэнэ 210-рэ къаригъэщагъ. Метри 6 зикІыхьэгъэ машини 4-м зэрифэу ІэпыІэгъур мы мафэхэм Краснодар ядгъэщагъ. Нэужым шъолъырхэм

Наименование	ОД «Адыгэ Хасэ — Черкесский
	Парламент» РА
инн/кпп	0105024471/ 010501001
ОГРН	1020100002174
Расчётный счёт	4070381010100000050
БИК банка	046015602
Банк	Юго-Западный банк ПАО СБЕРБАНК г. Ростов-на-Дону,
Dain	к.с. 30101810600000000602
Карта СБЕРБАНК	4274 5120 3535 5069

— Тыркуем ит КАФФЕД Хасэм ыкіи Дунэе Адыгэ Хасэу къыддэлажьэхэрэм ятхьаматэхэм, джащ фэдэу тинэ Іуасэхэм, организациехэм япащэхэм садэгущы Іагъ. Къин алъэгъу, унэхэр зэхэтэкъуагъэ, зыздагъэзэщтыр аш Іэрэп. Анахьэу гъомылапхъэм, щыгъын фабэхэм, Ізэгъу уцхэм ащэк Іэх. Ахъщэр

къаращыгъэхэр зэкlэ аугъоинхэшъ, Шам ипосольствэу Москва щыlэм lэкlагъэхьащтых. Шlушlэ lэпыlэгъур зэпыугъо имыlэу лъытэгъэкlуатэ, — къыlyагъ Саидэ.

АР-м щылэжьэрэ шlушlэ фондэу «Сделаем вместе» зыфиlорэм 2020-рэ илъэсым къыщыублагъэу loф eшlэ. Klэща-

кІохэм ащыщэу Барцо Руслъан тызэрэщигъэгъозагъэмкІэ, фондхэм ятхьаматэхэу, яныбджэгъу кІалэхэу Къэрэщэе-Щэрджэсым, Дагъыстан ащыпсэухэрэр зэрэзэдэгущыІэжьыгъэхэм тетэу Шам щыщхэу къиныр къызылъыІэсыгъэхэм адэІэпыІэнхэу рахъухьагъ.

— Тызэрэщыгъуазэмкіэ, Тыркуем Іэпы Іэгъур нахь егъоты, — къеlуатэ Руслъан. — Ащ къыхэк Ізу Шам щыщ ныбжьык Ізхэм якультурнэ гупчэу Краснодар щы Іэм ипащэу Аласми Ахмад щыдгъэгъозагъ ти Іэпы Іэгъу ядгъэк Іы зэрэтш Іоигъом. Нахьыбэу ящык Іагъэхэр къедгъа Іуи, гъомылэпхъэ зэфэшъхьафхэу тонным ехъу къэтыугъоигъ. Ащ нэмык Ізу к Іэлэц Іык Іухэм апае пкъыгъо зэфэшъх

хьафхэр, шхыныгъохэр Афыпсыпэ, Хьащтыку, Пэнэхэс къаращыгъэх. Шlушlэ lэпыlэгъур мэзаем и 15-м зэфэтшlыжынэу ары. lэпыlэгъум лъэкl зиlэхэр, предпринимательхэр къыхэлажьэх. Ахъщэу ахэм къатыгъэмкlэ пlэтехъо фабэхэр тщэфыштых.

«Хымэ лыуз щыlэп» аlо адыгэхэм. Тыркуем ыкlи Шам ащыпсэухэу къин хэфагъэхэм ялыуз Адыгеим щызэхашlагъ ыкlи шъхьадж иамал къызэрихьэу иlэпыlэгъу арегъэкlы. Агу амыгъэкlодэу, щыlэныгъэм къатырилъхьэгъэ къиныр адагощыным пылъых. Мыщ фэдиз къин, хьазаб зэпызычыгъэ цlыфхэм ящыlакlэ зэтеуцожьынау тафэлъаlо.

КІАРЭ Фатим.

ПшІэмэ нахьышІу

Социальнэ ахъщэ тынхэм, пенсиехэм, loфшlaпlэм lyтхэм языгьэпсэфыгьо уахътэ, нэмыкlыбэхэм афэгьэхьыгьэ упчlэхэм щыlэныгьэм бэрэ тыщарехьылlэ. Ахэм яджэуапхэр пэшlорыгьэшьэу пшlэнхэм мэхьанэ иl. Ащ фэшl къулыкъу зэфэшъхьафхэм къытатыгьэ къэбархэр, федеральнэ къэбарльыгьэlэс амалхэм ятхыгьэхэр дгъэфедэхэзэ, анахьыбэрэ тызэолlэрэ упчlэхэм ащыщхэм яджэуапхэр къэдгьэхьазырыгьэх.

— ЦІыфым ипенсие ежь-ежьырэу хигьэхъон амал иІа?

— Пенсиер зыфэдизыщтым нэбгырэ пэпчъ иlахь хилъхьан ылъэкlыщт.

Апэрэмкіэ, Іофшіэгьэ ильэсэу е ахэм арагьапшэу иіэр зыфэдизыр къэзыушыхьатырэ тхылъхэр ыгьэхьазырынхэ фае.

ЯтІонэрэмкіэ, Темыр лъэныкьом е Къокіыпіэ Чыжьэм щыіэ шъолъырэу ащ рагъапшэхэрэм іоф ащишіагъэмэ, щынагъо къытэу е ипсауныгъэ иягъэ къыригъэкізу іофшіэн ыгъэцакіэщтыгъэмэ, пенсиер адрэхэм анахыбэу къыратыщт. Ау ар къэзыушыхьатырэ тхылъхэр аlэкіигъэхьанхэу ищыкіагъ.

Ящэнэрэмкіэ, пенсием ціыфыр зыщыкіощтыр илъэс заулэкіэ лъигъэкіуатэмэ, ипенсие хэпшіыкізу хэхьощт.

— КІэлэцІыкІу ІыгьыпІэм ыпкІэу ны-тыхэм

— Ны-тыхэми, кlэлэцlыкlум лъыплъэнэу зыштагъэхэми ащ фэдэ фитыныгъэ яl. Шапхъэу мыщ пылъхэр шъолъырэу зыщыпсэухэрэм ипащэхэр ары зыгъэ-

— Сыд фэдиза компенсациер?

— Апэрэ сабыим пае атыгъэм ипроцент 20-м, ятІонэрэм пае процент 50-м, ящэнэрэ ыкІи ащ къыкІэлъыкІохэрэм апае процент 70-м къыщыкІэнэу щытэп.

ГущыІэм пае, унагъом сабыиту исэу, ахэр кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэм макІохэмэ, апэрэ сабыим сомэ 2000-у фатыгъэм ипроцент 20-р сомэ 400, ятІонэрэм фатыгъэ сомэ 2000-м ипроцент 50-р сомэ 1000. Сомэ 4000-у кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм фагъэкІуагъэм щыщэу сомэ 1400-м къырагъэгъэзэжьын фитых

Шъунаю тешъудз, кюлэцыкмур ыгтыном зыщыкогто мафэхэр ары компенсациер къызфатыжьырэр.

— Сыдэущтэу ар бгьэпсышта?

— КІэлэцІыкІур зыдакІорэ ІыгъыпІэм лъэІу тхылъыр ептымэ хъущт. Джащ фэдэу къэралыгъо фэІо-фашІэхэм япортал, МФЦ-м е социальнэ Іофхэм афэгъэзэгъэ къулыкъум яфэІо-

фашІэхэр бгъэфедэнхи плъэкІыщт. НэмыкІ тхылъэу унагъом къыугъоин фаер шъолъыр пэпчъ щызэфэшъхьаф. ЛъэІу тхылъыр зэ ныІэп унагъом зэритын фаер.

— ГущыІэм пае, цІы-фым ежь-ежьырэу ІофшІэн къызфигъотыжьыгъэу лажьэзэ (самозанятый) хэбзэІахьхэр ымытыгъэу чІыфэу сомэ мини 5 телъ хъугъэ, етІупщыгъзуи ащ хэхъо. ІофшІапІэм Іухьагъ, банкым кредит къыІихынэу фай. ХэбзэІахьхэмкІэ чІыфэу телъым иягъэ къекІышта?

— Іофыр къызэрыкіоп, ау банкымкіэ анахьэу мэхьанэ зиіэр ціыфым «икредитнэ историе» изытет ары. Пенсиехэмкіэ фондым, хэбзэіахьхэмкіэ къулыкъум, приставхэм якъулыкъу, нэмыкі къэралыгъо органхэм къаіахырэ тхылъхэми мэхьанэ ямыізу щытэп. Арышъ, хэбзэіахьхэмкіэ чіыфэм иягъэ къэ-

кіоным ищынагъо щыі. Банк пэпчъ исистемэ зэрэзэфэшъхьафри къыдэплъытэн фае.

— ІофшІапІэ Іутым изыгъэпсэфыгъо уахътэ (отпуск) ымыштагъэмэ, ар «чІинэпэщта»?

— Отпускэу цІыфым ымыгъэфедагъэр е мафэу къытефэрэм щыщэу зимыгъэпсэфыгъэу къыфэнагъэхэр къыкІэлъыкІорэ илъэсым «зэпырэкІыжьых».

— ЦІыфым ІофшІапІэр къезытырэм отпускым ымыгъэкІон ылъэкІыщта?

— А зы нэбгырэр илъэситlум зэкlэлъыкlоу отпуск ымыгъэкlон фитэп. Илъэс 18-м зыныбжь нэмысыгъэм е щынагъо къэзытырэ, псауныгъэм зиягъэ езыгъэкlырэ lофшlэн зыгъэцакlэрэм зыгъэпсэфыгъо уахътэр зэ римытын фитэп.

— Отпускыр льыгьэкІотэгьэным е зэкІэхьэгьэным сыда ушъхьагьоу фэхьун ыльэкІыщтыр?

— УФ-м ІофшІэнымкіэ и Кодекс ия 124-рэ статья итха-гьэхэм ащыщых ціыфым охътэ гьэнэфагьэм Іоф ымышіэшъунэу хъугьэмэ, ахъщэу отпускым пае къыратын фэягьэр (отпускные) игьом къамылъытагъэмэ, нэмыкіхэр.

— ЦІыфым ежь-ежьырэу отпуск зыщыкІощт пІалъэр зэблихъун ылъэкІыщта?

— Іофшіапіэр къезытыгъэм макъэ ригъэіоу, ащ къыдыригъаштэмэ, зэблихъун ылъэкіыщт.

— ІофшІапІэр къезытырэм ежь-ежьырэу отпуск уахътэм зэхъокІыныгъэхэр фишІынхэ ылъэкІыщта?

— Ары, ау ащи отпускыр зием макъэ ригъэlун, зэдаштэн фае. Къыкlэлъыкlорэ илъэсым «зэпырахыным» узшlокlын умылъэкlыщт ушъхьагъу иlэн фаеу Кодексым къыщеlо. Мыгъэфедэгъэ отпускыр мэзэ 12 нахьыбэ темышlэзэ ритыжьын фае.

Зыгъэхьазырыгъэр ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр зэ ухыгьэ кьэбарльыгьэ эс амалхэм кьахэтхыгь.

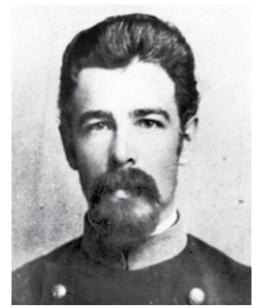
атыгъэм пае компенсацие къа Гахыжьын алъэк Гынэу щыта?

нафэрэр. КІэлэцІыкІоу унагьом исыр, ны-тыхэм атыгьэ ахьщэр зыфэдизхэм яльытыгь компенсациеу къафальытэщтыр.

WBIRTO Terlousinsm maiil

ИшІушІагъэ кІодырэп

Адыгэ льэпкьыр КавказымкІэ анахь льэпкьыжьхэм ахальытэ, ау республикэм икьэлэ шьхьа У Мыекъуапэ щы зыхъугъэр 1857-рэ ильэсыр ары, ыныбжь ильэси 166рэ хъущт къодый. Тарихъ лъэпсэ куу дэдэ зиlэхэм ащымыщми, Мыекъуапэ иl тарихъ гъэнэфагъи, культурэ лъэпсэ гъэшІэгьони.

Мыекъуапэ тарихъ саугъэт зэфэшъхьафхэмкІэ икультурэ бай. Ахэм ащыщ къэлэ гупчэ урамхэу Победэмрэ Комсомольскэмрэ зыщызэуалІэхэрэ къуапэм щыт ижъырэ унэу Соловьевхэм яер. Ащ ипчъэшъхьаlу узэребакьоу Іэпкіэ-льэпкіэ дэдэу, къабзэу зэlухыгъэ унэкlоцlыр нэм къыкІэуцо. Мы псэуалъэр къалэм итарихъ саугъэтхэм ясатырэ хэт. Я XIX-рэ лІэшІэгъум ыкІэм — я ХХ-рэ лІэшІэгъум икъежьапІэм мы унэм ежь ишІоигъоныгъэкІэ кІэлэ ныбжьыкІэ дэдэу Мыекъуапэ ІофшІапіэкіэ къэкіогъэгъэ врачэу Василий Соловьевыр щыпсэугь.

Ащ ыцІэ Мыекъуапэ итарихъ (я XIX — XX-рэ ліэшіэгъум икъежьапІэхэм) хэпчын умылъэкІынэу хэт.

Лъэпкъыбэр дахэу тичІыгу щызэдэпсэу. Ащ ищыс ти Мыекъуапэ врач ІэпэІасэу, гуманистэу, культурэм ыкІи гьэсэныгъэм якіэщакіоу, чіыпіэ интеллигенцием (а уахътэм) илІыкІохэм ащыщыгъэу, цІыф къызэрыкІо жъугьэхэм афэщэгьагьэу, лъэпкъым игумэкІ-гукІаехэр фэгъэпсынкІэгъэнхэм ыкІи щы-ІэкІакІэм хэщэгъэным щэІэфэ дэлэжьэгьэ Василий Федорович Соловьевыр.

В. Ф. Соловьевыр мэзаем и 7-м (щылэ мазэм и 26-м), 1863рэ илъэсым Симбирскэ губернием ит селоу Айбеси къыщыхъугъ. Янэ-ятэхэу Федоррэ Мариерэ бзылъфыгъэ баеу (помещицэу) Бахметьевам ищагудэт пщылыгьэх. Ауми, Ф. Соловьевым (врач хъущт кlалэм ятэ) ежь-ежьырэу еджэкіэ-тхакіэ зэригьэшІэгьагь ыкІи крепостной правэр зытырахым, Бахметьевам иканцелярие Іоф щишіагь. Лым икіалэхэр цыкіузэ еджэным пищагъэх. 1876-рэ илъэсым Соловьевхэм яунагьо Саратов къэкощыжьыгъ, Василий мыщ гимназием щычІэхьагь, илъэситІу тешІагъэу ышнахьыкІи мыщ щеджэ хъугьэ.

Апшъэрэ классхэм арысыгъ политикэмкІэ зызегъазэм, лъэшэу ащ зыдехьыхым; революционнэ Іофыгъохэм апэхьэ, зэрэхабзэу, полицием инэплъэгъу ар ефэ. Гимназием къычастъэквынэу пылъыгъэх, ау дэгъу дэдэу зэреджэрэм, гъэсэгьэшхо хъун зэрилъэкІыщтым къызэтыриІэжагъэх.

1882-рэ илъэсым В. Ф. Соловьевыр Петербург университетым щеджагь, дэгьоуи къыухыгъ. 1887-рэ илъэсым ищыІэныгъэ медицинэм рипхымэ шІоигьоу Харьковскэ университетым медицинэмкІэ ифакультет чІэхьажьыгь, чъэпыогъум и 30-м, 1891-

рэ илъэсым В. Ф. Соловьевым дэгъу дэдэу университетыр къызэриухыгъэмкІэ дипломыр къыратыжьыгъ. Врач ныбжьыкІэм ІофшІэныр Екатеринославскэ губернием Брянцевскэ (щыгъу къычІэхыпІэм) щыригъэжьагь, унэ-фэтэр зэтегьэпсыхьагъи, пщэрыхьакІуи къыратыгъэх. Мы илъэсым чІыпІэ кІэлэегъаджэу Вера Каверинам нэІуасэ фэхъугъ ыкІи псынкІэу къыщагъ. Ау мыщ бэрэ щыпсэунхэу ныбжьыкІэхэр хъугьэп.

Василий Соловьевым истудент ныбджэгъугъэу К. Косякиным Мыекъопэ мэз отделым егерэу Іоф щишІэщтыгь ащыгъум ыкІи къыфитхыгъ Мыекъуапэ земскэ доктор зэрэфэныкъуагъэр ыкІи ащкІэ зэнэкъокъу зэрэщырагъэжьагъэр. Джары икъэкІуакІэ хъугъэр Василий Соловьевым Мыекъуапэ, 1894-рэ илъэсым зэнэкъокъум зыпхырыкІыгьэ уж иунагъо игъусэу Мыекъуапэ къэкощыжьыгъ. А уахътэм къалэм зы врач закъу иlагъэр, ІэзапІэу дэтыгьэр сабый къэхъупІэр ары, ащ Соловьевым иІофшІэн щыригъэжьагъ. Къэлэ управэм елъэlуи, унэе унэ къы-Іихыгь ыгьэлэжьэнэу ыкІи ащ сымэджэщэу піэкіор 15 зычіэтыр къыщызэІуихыгъ.

Соловьевыр псынкізу чіыпіз интеллигенцием пэблагъэ мэхъу ыкІи ышъхьэкІэ анахь зэхэщэкІо чанхэм ахэуцо, къалэм икультурнэ-гьэсэныгьэ Іофтхьабзэхэм язэшІохын хэлажьэ. Докторыр щыпсэунэу унэ цІыкІу гори урамэу Георгиевскэм (джы ур. Комсомольскэр) тетэу къыфащэфы. Мы лъэхъаным докторыр

анахьэу зэлъызыІыгьыгьэр ІэзэпІэ унэ къалэм дэшІыхьэгъэныр, къыщызэІухыгъэныр ары. 1899рэ илъэсым псыхъоу Шъхьэгуащэ пэблагъэу сымэджэщым иапэрэ корпус къыщызэlуахыгьагь. Мыекьопэ кьэлэ сымэджэщыр чІыпІэ 40-м телъытэгъагъ, мыщ врач нэбгырищмэ Іоф щашІэщтыгъ. Ащ ипащэу В. Ф. Соловьевыр агъэнафэ, мыщ врачэу чІэтыгь тхакІоу, пшысэ-Іуатэу Евгений Шварц ятэ. Соловьевым хирургическэ, терапевтическэ ыкІи акушер-гинекологическэ отделениехэр егъэпсых. ЫкІи ахэмкІэ врач дэгъухэри зэригъэгъотыгъэх — нэ узхэмкіэ Н. Шапошниковыр, ежьыр, ышнахьыкІ у А. Ф. Соловьевыр хирургэу, Евгений Шварц ятэ отоларингологыгъ.

Мы лъэхъаным Соловьевхэм яунэгьошхо сабыитф щапІущтыгь,

шІупщым ышІыгьэ унакІэм (Каверинхэм адэжь) мэкощыжьых. Василий унэу къыратыгъагъэм ышэу Александр, хирург ІэпэІасэр, Темыр Кавказым щызэлъашІэ хъугъагъэр къинагъ.

Соловьевхэм яунэ культурнэ ыкІи духовнэ гупчэ МыекъуапэкІэ хъугьэ, мыщ чІыпІэ интеллигенцием щыщхэр къыщызэlукlэщтыгъэх. Ахэр щыlэкlакlэр зэрифэшъуашэу гъэпсыгъэным еусэщтыгъэх.

Врачыр сэнаущыгъэ ин зыхэлъыгъ, апэдэдэ 1894-рэ илъэсым тикъалэ артист кружокэу щызэхащэгъагъэми хэтыгъ. Пушкинскэ народнэ унэр шІыгъэным, къызэјухыгъэным хэлэ-

Василий Федоровичыр цІыфышІу дэдагь: сымэджэ хьылъэми деІэщтыгь, къыпылъын зимыІэри зэрищэлІэжьыщтыгъ.

Попитикэ шыlакіэми щыгъуазэу, къэкІощт-къэхъущтым ежь ышъхьэк|и иІахь хилъхьаным пылъыгъ.

1914-рэ илъэсым В. Соловьевыр турецкэ фронтым дивизием иврачэу аљэкІољаљ. 1917рэ илъэсым уІагъэ телъэу къыгъэзэжьыгъ. ШІухьафтынхэр, щытхъу тхылъхэр бэу къыщыфагъэшъошэгъагъэх. Граждан заом илъэхъани ышъхьэ шІомыІофыжьэу, vlагъэхэр ыгъэбылъыщтыгъэх, яІазэщтыгъ.

1917 — 1927-рэ илъэсхэм В. Ф. Соловьевым Мыекъопэ дубильнэ заводым къыщызэІуахыгъэ ІэзапІэм Іоф щишІагъ. Соловьевым сымаджэхэр кукІэ иунэ къыфащэщтыгъэх, зэкІэми зэфэдэу яІазэщтыгь.

Докторэу СоловьевымкІэ я ХХ-рэ лІэшІэгьум ия 30-рэ илъэсхэр лъэшэу хьылъагъэх. Гъаблэр хэгьэгум щызекІощтыгь.

Джащ фэдэу ушэтыпІэ къин дэдагь Хэгьэгу зэошхом илъэхъан Мыекъуапэ пыим зэриІыгъыгъэр, ау фашист уІагъэхэм сыдэу зызашІи, яІэзэн ыдагьэп.

ИщыІэныгъэ иуажырэ илъэси 10-м къинышхо ащ ылъэгъугъ: зэхимыхы ыкІи ымылъэгъу хъугьэ, ауми, зыгорэ зэришІэщтым, ишІуагъэ къызэригъэкІощтым пылъыгъ, чыматэхэр ыблэхэу зыригъэсэгъагъ. 1952-рэ илъэсым врач цІэрыІоу В. Ф. Соловьевыр лІагьэ, ар къэлэ къэхэлъэжъыщтыгъэм щагъэтІылъыгъ. ШІушІагьэр кІодырэп. Мыекъопэ къэлэ Советым инароднэ депутатхэм яунашъокІэ 1993-рэ илъэсым Соловьев зэшхэм аціэкіэ шіухьафтынэу илъэс къэс гъэхъагъэхэр гъэсэныгъэм, культурэм, искусствэм алъэныкъокІэ зиІэхэм араты. Врач зэшхэу Соловьевхэр зыщыпсэугъэхэ унэм идэпкъ ыкІи 2002-рэ илъэсым Мыекъопэ къэлэ сымэджэщым икорпус шъхьа і мыжъобтухэр къащызэІуахытэх.

Илъэсыбэрэ Василий Федоровичыр зыщыпсэугьэ унэр непэ зэІуахыгъэм фэдэу щыт, ар тикъалэ итарихъ саугъэтхэм ахэтхагь, агьэкІэжьынэуи рахъухьэ.

> МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Жэжъые биатлоныр

Зэфэхьысыжьхэр мы мафэхэм къэнэфагъэх

Мыекьопэ къэлэ администрацием физическэ культурэмкlэ ыкlи спортымкlэ и Комитет кlэщакlо зыфэхьугьэ lофтхьабзэу «Жэжьые биатлон» зыфиlорэр ящэнэрэу Адыгеим икъэлэ шъхьаlэ щыкlуагь. Мыщ зыщызыушэтын гухэль зиlэхэм пэшlорыгьэшъэу яльэlу тхыльхэр къагъэхьыгьэх, зэкlэмкlи командэ 50 фэдиз ащ хэлэжьагь.

Шъугу къэдгъэкІыжьын, «Жэжъые биатлоныр» апэрэу 2021-рэ илъэсым зэхащагъ. Джащыгъум биатлоным шапхъэу пылъхэр агъэфедэхэзэ жэжъыехэмкІэ уна-

гъохэм язэнэкъокъу рагъэкlокlынэу рахъухьагъ.

ЗэхэщакІохэм зэрагьэнэфагьэу, командэм нэбгыри 2 хэт. Шъхьафэу зэнэкъокъугьэх бзылъфыгьэ

ыкіи хъулъфыгъэ, зэхэгощэгъэ ыкіи кіэлэціыкіу командэхэр.

Іофтхьабзэр зыщыкІуагъэр республикэ шахмат клубым къыпэІулъ чІыпІэр ары. Мы мафэм чъы Пагъэ нахь мыш Гэми, командэхэм алъэк І къагъэнагъэп, к Іуач Гэу я Гэр, спортым зэрэфэщагъэхэр къагъэлъэгъуагъ. Зэхэщак Гохэм агъэнэфэгъэ шапхъэхэм адиштэу командэт Іурыт Гурыт Г

Зэнэкъокъум къызэрэщыдэпъытагъэмкlэ, командэм хэтхэм язым жэжъыер ыщэн, адрэр оскlэ щэрыон фэягъ. Блэукlыхэрэм тазыр атыралъхьэщтыгъ, метрэ 30 фэдиз лыеу къачъыщтыгъ.

Жэжъые биатлоным хэлэжьагьэхэм язэфэхьысыжьхэр зэфэмыдэх нахь мышlэми, ахэр зэрэгьэчэфыгьэх, япсауныгьэ агьэпытагь. Ары зэхэщакlохэм пшъэрыль шъхьаlэу яlагьэри.

Іофтхьабзэм зыщызыушэтыгьэ-хэм торт ин афарагьэшіыгь, ар зэкіэми афикъугь. Джащ фэдэу текіоныгьэр ыкіи хагьэунэфыкіырэ чіыпіэхэр къыдэзыхыгьэхэм кубокхэр, дипломхэр ыкіи шіухьафтынхэр афагьэшьошагьэх.

ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэ командэхэр: «Крутые пацаны» (Максим Соломкиныр ыкіи Дмитрий Пономаревыр), «Снежки» (Татьяна ыкіи София Новиковхэр), «Команда» (Олег Денда ыкіи Юлия Мелентьевар), «Ратник» (Сергей ыкіи Ратибор Кожубековхэр), «Жуковы» (Игорьыкіи Дмитрий Жуковхэр).

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзы- гъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгьухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр:

385000

къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ

ырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием

зэкІегъэкІожьых. E-mail: adygvoice@ mail.ru

Выщаушыхьатыгьэр:

УФ-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ

номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

Зэк Гэмк Ги пчъагъэр 4344 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 273

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр

Редактор шъхьа
Іэр
МэщлІэкъо С. А.

Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаІэм игуадзэр Тэу 3. Дз.

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

ЖакІэмыкьо А. З.

Шахматхэр

КІэлэеджакІохэм язэнэкъокъу

КІэлэеджакІохэм азыфагу шахматхэмкІэ зэхащэгьэ Спартакиадэм иапэрэ зэфэхьысыжьхэр ашІыгьэх.

Мэфищрэ кІогъэ зэнэкъокъухэм апэрэ купым хэтыгъэ команди 9 ащызэlукlагъэх, ахэр зэкІэмкІи нэбгырэ 50 фэдиз хъущтыгъэх. Зы мафэм ешІэгъу щырыщ яІагъ. Анахь дэгъоу зыкъэзыгъэлъэгъуагъэхэр лицееу N19-м икІэлэеджакІохэр ары. Мыхэм яІэгьэ зэІукІэгьухэр зэкІэ къахьыгъэх. Командэм хэтыгъэх Максим Балабуевыр, ХьатхьакІумэ Адам, Сапый Атмир, Бзэджэжъыкъо Маринэ, Глеб Смирновыр, Екатерина Козырьковар. ЯтІонэрэ хъугъэх гурыт еджапізу N 17-м иліыкіохэр,

ящэнэрэ чІыпІэр къыдихыгъ лицееу N 8-м икомандэ.

ЯтІонэрэ купым хэтхэр джы зэнэкъокъущтых, ащ ыуж Спар-

такиадэм изичэзыу едзыгъо щэрыонымкіэ лъагъэкіотэщт.